

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
Факультет обліку та фінансів
Кафедра економічної теорії та економічних досліджень

Пояснювальна записка

до дипломної роботи
на здобуття ступеня вищої освіти магістр

на тему: «Методика обліку грошових коштів та аналіз платоспроможності підприємства (на матеріалах товариства з обмеженою відповідальністю науково-виробниче підприємство «Інтерагросервіс» Диканського району)»

Виконав: здобувач вищої освіти
ступеня магістр, 2 курсу групи 1
за освітньо-професійною програмою
«Облік і оподаткування»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
очної форми навчання
Євстефєєва А. О.
Керівник: Тютюнник Ю. М.
Рецензент: Клініченко І. В.

Полтава – 2018 року

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
Факультет обліку та фінансів

УДК: 657

Євстефєєва Анна Олександрівна

МЕТОДИКА ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА АНАЛІЗ
ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
Спеціальність «Облік і оподаткування»

Автореферат
дипломної роботи на здобуття
ступеня вищої освіти магістр

Полтава 2018

Дипломною роботою є рукопис.

Робота виконана в Полтавській державній аграрній академії на кафедрі економічної теорії та економічних досліджень

Науковий керівник:

*кандидат економічних наук, доцент
Тютюнник Юрій Михайлович,
Полтавська державна аграрна академія,
професор кафедри економічної теорії та
економічних досліджень*

Рецензент:

***Клініченко Ілона Віталіївна,** бухгалтер
відділу первинної бухгалтерії
ТОВ «Нова пошта»*

Захист відбудеться «19» грудня 2018 р. о 9.30 годині на засіданні екзаменаційної комісії у ПДАА за адресою: 36003, м. Полтава, вул. Сковороди, 1/3, навчальний корпус 4, аудиторія 434

Відповідальний за
нормо-контроль

А. П. Дорошенко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. За допомогою грошових коштів, як найбільш ліквідних активів, відбувається акумуляція факторів виробництва та забезпечується кругообіг основного й оборотного капіталу. Застосування ефективних методик обліку грошових коштів залишається актуальним питанням у роботі економічних служб суб'єктів господарювання, оскільки від рівня забезпеченості грошима залежить платоспроможність, а отже, й ефективність функціонування та подальший розвиток підприємства. Водночас бухгалтерський облік грошових коштів має важливе значення для правильної організації грошового обігу, розрахунків і кредитування в економіці, зміцнення платіжної дисципліни, ефективного використання фінансових ресурсів.

Значний внесок у розвиток теоретичних, методичних і практичних аспектів обліку грошових коштів суб'єктів господарювання в умовах впровадження національних і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності зробили українські вчені-економісти: Ф. Ф. Бутинець, Ю. А. Верига, О. С. Височан, С. Ф. Голов, М. Дерій, М. О. Гончарук, А. В. Івченко, А. М. Кадацька, Т. Г. Камінська, І. О. Лукашов, Т. Нижник, М. Ф. Огійчук, В. М. Пархоменко, В. Я. Плаксієнко, С. М. Семенова, В. В. Сопко, Л. К. Сук, Н. М. Ткаченко та інші науковці.

В умовах кризового стану економіки України особливої актуальності набувають питання оцінювання ліквідності та платоспроможності суб'єктів господарювання як одних із найважливіших якісних характеристик їх фінансового стану. Результати комплексного аналізу платоспроможності підприємства є основою для прогнозування можливостей вчасно виконувати зобов'язання перед кредиторами, зміцнення системи фінансової безпеки, а в підсумку – підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами.

Дослідженню проблематики аналізу ліквідності та платоспроможності підприємств присвячено наукові та навчальні праці Ф. Ф. Бутинця, В. В. Ковальова, Л. А. Лахтіонової, Є. В. Мниха, О. В. Павловської, В. О. Подольської, Г. В. Савицької, Г. Г. Старостенка, Ю. С. Цал-Цалка, Н. П. Шморгуна, В. О. Шевчука, А. Д. Шеремета, Х. Я. Яремика та багатьох інших. Незважаючи на досить ґрунтовне викладення означених проблем, залишаються дискусійними питання трактування змісту категорій «ліквідність» і «платоспроможність», методики розрахунку та нормативних значень показників платоспроможності, визначення впливу факторів на їх зміну.

Таким чином, необхідність подальшого вирішення теоретичних і прикладних проблем обліку грошових коштів та аналізу платоспроможності підприємства зумовила вибір теми дипломної роботи, визначила її мету, завдання та структурну побудову.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дипломна робота виконана в межах програми науково-дослідних робіт кафедри економічної теорії та економічних досліджень за темою: «Удосконалення методології досліджень соціально-економічних явищ на макро- та мікрорівні».

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає у викладенні методики обліку грошових коштів, проведенні аналізу та обґрунтуванні шляхів

підвищення рівня платоспроможності суб'єкта господарювання.

Для досягнення мети в роботі поставлено такі завдання:

- розкрити економічний зміст категорій «грошові кошти» і «грошові потоки», узагальнити підходи щодо їх класифікації; систематизувати положення нормативних актів та актуальні питання обліку грошових коштів;
- дати фінансово-економічну характеристику діяльності підприємства;
- оцінити стан документального забезпечення обліку грошових коштів на підприємстві, викласти порядок синтетичного та аналітичного обліку грошових коштів, розкриття інформації щодо них у звітності;
- провести аналіз ліквідності балансу та платоспроможності підприємства, визначити вплив факторів на зміну коефіцієнтів ліквідності;
- дослідити динаміку кредитоспроможності підприємства;
- запропонувати механізм удосконалення системи управління грошовими потоками та підвищення рівня платоспроможності підприємства.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є облікові процедури відображення господарських операцій щодо наявності та руху грошових коштів у товаристві з обмеженою відповідальністю науково-виробниче підприємство «Інтерагросервіс». Предметом дослідження є теоретико-методичні засади, а також діюча практика обліку грошових коштів на підприємстві й аналізу його платоспроможності.

Інформаційною базою виконання роботи слугували Наказ про облікову політику підприємства, документи первинного, синтетичного та аналітичного обліку грошових коштів, фінансова звітність (форма № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форма № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів») ТОВ НВП «Інтерагросервіс» за 2015-2017 рр.

Методи дослідження. Основою дослідження є фундаментальні положення економічної теорії, праці вітчизняних і зарубіжних вчених з проблем обліку грошових коштів та аналізу платоспроможності підприємств.

Для реалізації поставлених завдань дослідження використовувалися такі методи: діалектичний метод пізнання та теоретичного узагальнення – для комплексного дослідження питань обліку грошових коштів; абстрактно-логічний – для формування мети і завдань дослідження; комплексно-системний підхід – для вивчення положень національного законодавства щодо обліку грошових коштів; індукції та дедукції – для обґрунтування напрямів оцінювання платоспроможності підприємства; детермінованого факторного аналізу (ланцюгових підстановок) – для визначення впливу факторів на зміну коефіцієнтів ліквідності; графічний і табличний – для наочного відображення результатів дослідження; розрахунково-конструктивний – для вдосконалення управління грошовими потоками шляхом щомісячного складання платіжних календарів.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна одержаних автором результатів полягає у наступному:

- дістали подальший розвиток наукові підходи щодо сутності та класифікації грошових потоків (запропоновано визначення категорії «грошові

потоки»; узагальнено класифікацію видів грошових потоків за 16-ма ознаками);

- визначено напрями вдосконалення обліку грошових коштів (у наказ «Про облікову політику підприємства» пропонується включити пункт про те, що форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів» складається за прямим методом; доведено доцільність зміни назви рахунків: 31 «Рахунки в банках» – на «Грошові кошти на рахунках у банках», 33 «Інші кошти» – на «Інші грошові активи», а також введення рахунка 32 «Електронні кошти»);

- вдосконалено методику оцінювання платоспроможності підприємства, зокрема: проведення факторного аналізу коефіцієнтів ліквідності; аналізу фінансового стану боржника – юридичної особи для визначення класу його кредитоспроможності;

- обґрунтовано напрями вдосконалення управління грошовими потоками та підвищення рівня платоспроможності підприємства (запровадження відповідної стратегії, що спрямована насамперед на забезпечення ефективного руху грошових коштів у результаті операційної діяльності; планування грошових потоків шляхом щомісячного складання платіжних календарів).

Практичне значення одержаних результатів. Висновки і пропозиції за результатами дослідження можуть слугувати основою при розробленні системи заходів з удосконалення обліку грошових коштів та підвищення рівня платоспроможності підприємств.

Особистий внесок здобувача. Дипломна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі розробки та пропозиції, що містяться у роботі, належать особисто автору.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження доповідалися й одержали позитивну оцінку на 2 науково-практичних конференціях, а саме: Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством» (Полтава, ПДАА, 20 квітня 2018 р.); Студентській науковій конференції Полтавської державної аграрної академії (Полтава, ПДАА, 25-26 квітня 2018 р.).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 3 наукові праці загальним обсягом 0,56 друк. арк., у тому числі в наукових виданнях – 1 стаття обсягом 0,24 друк. арк., у матеріалах конференцій – 2 тези доповідей обсягом 0,32 друк. арк.

Структура та обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається з вступу, чотирьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел, що нараховує 112 найменувань, містить 24 таблиці, 14 рисунків, 6 додатків. Основний зміст дипломної роботи викладено на 117 сторінках друкованого тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дипломної роботи, відображено мету, основні завдання, об'єкт і предмет дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення, наведено дані про апробацію одержаних результатів.

У першому розділі «**Теоретико-методичні основи обліку грошових коштів**» досліджено економічний зміст грошових коштів і грошових потоків, здійснено їх класифікацію, узагальнено нормативно-інформаційне забезпечення обліку грошових коштів, викладено актуальні питання обліку грошових коштів.

Грошові кошти є багатоплановою економічною категорією, адже використовуються як засіб платежу і заощадження, є ресурсом і результатом діяльності, зумовлюють поточний і майбутній фінансовий стан підприємства. В економічній літературі автори по-різному трактують і застосовують терміни: «гроші», «грошові кошти», «грошові засоби», «грошові активи», «грошові потоки». Згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», грошові кошти (гроші) – готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання. Відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій грошові кошти являють собою залишки в національній та іноземній валюті, які знаходяться у касі, на поточному, валютному та інших рахунках у банках на території України та закордоном; легко реалізуються у цінні папери і платіжні та грошові документи. На нашу думку, з метою повного та об'єктивного трактування дефініцій будь-яких категорій необхідне поєднання юридичного та економічного підходів до їх розуміння, а також превалювання економічного змісту над юридичною формою.

У процесі кругообігу грошові кошти підприємства утворюють грошові потоки, обсяг яких характеризує кількість залучених або використаних грошових коштів. За НП(С)БО 1 рух грошових коштів – надходження і вибуття грошей та їхніх еквівалентів. Узагальнивши підходи різних авторів, пропонуємо таке визначення: грошовий потік – це сукупність розподілених у часі надходжень і видатків грошових коштів та їх еквівалентів, генерованих господарською діяльністю підприємства, рух яких пов'язаний з факторами часу, простору, структури, ризику та ліквідності.

З урахуванням викладених у літературі варіантів доцільно класифікувати сукупність грошових потоків за ознаками, наведеними в табл. 1.

Готівкові та безготівкові операції з грошовими коштами регулюються і контролюються державою на основі відповідних законів, національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, постанов, наказів, інструкцій, положень, методичних рекомендацій тощо. При цьому можна виокремити три групи законодавчих джерел інформації щодо обліку грошових коштів підприємств: нормативно-правові акти, що регулюють операції з грошовими коштами; нормативно-правові акти в частині регулювання безготівкових розрахунків; положення (стандарти) бухгалтерського обліку.

З метою формування достовірної інформації про рух коштів необхідно забезпечити їх своєчасний і повний облік, тому основними завданнями обліку грошових коштів є:

- ефективна організація, своєчасне і законне здійснення безготівкових та готівкових розрахункових операцій;
- забезпечення схоронності коштів у місцях зберігання та контроль над їх цільовим використанням;

Класифікація грошових потоків підприємства

Ознака класифікації	Вид грошових потоків
Масштаб обслуговування господарського процесу	1. По підприємству в цілому. 2. Окремих структурних підрозділів підприємства. 3. Від окремих видів господарської діяльності. 4. За окремими господарськими операціями.
Напрямок руху грошових коштів	1. Додатні (вхідні, позитивні). 2. Від'ємні (вихідні, негативні).
Вид господарської діяльності	1. У результаті операційної діяльності. 2. У результаті інвестиційної діяльності. 3. У результаті фінансової діяльності.
Метод обчислення обсягу	1. Валові. 2. Чисті.
Рівень достатності обсягу	1. Надлишкові. 2. Дефіцитні.
Неперервність формування	1. Регулярні (з рівномірними і нерівномірними часовими інтервалами). 2. Дискретні (епізодичні).
Період часу	1. Короткострокові. 2. Довгострокові.
Черговість здійснення платежів	1. Пріоритетні. 2. Поточні (обов'язкові). 3. Відстрочені (другорядні).
Вид валюти, що використовується у розрахунках	1. У національній валюті. 2. В іноземній валюті.
Вартісна оцінка у часі	1. Нинішні. 2. Майбутні.
Можливість регулювання	1. Піддаються регулюванню. 2. Не піддаються регулюванню.
Рівень передбачуваності	1. Повністю передбачувані. 2. Недостатньо (або абсолютно) непередбачувані.
Рівень збалансованості	1. Збалансовані. 2. Незбалансовані.
Форма грошових коштів	1. Готівкові. 2. Безготівкові.
Можливість забезпечення платоспроможності	1. Ліквідні. 2. Неліквідні.
Характер по відношенню до підприємства	1. Внутрішні. 2. Зовнішні.

- своєчасне проведення інвентаризації каси та відображення її результатів в бухгалтерському обліку;
  - повне відображення у документах і реєстрах обліку руху коштів у касі та на рахунках у банку;
  - неухильне дотримання чинних правил ведення касових операцій та проведення розрахунків між суб'єктами господарювання;
  - пошук можливостей найбільш ефективного вкладення вільних грошових коштів як джерела фінансових інвестицій для одержання доходу.
- Проблеми обліку грошових коштів стосуються як теоретичної, так і

практичної площини. Зокрема, в обліку грошових коштів доцільно виділяти, а відповідно і вирішувати, такі проблеми:

- визнання та класифікація грошових коштів;
- правильне відображення грошових коштів у фінансовій звітності;
- організація ефективного контролю за процесом збереження та використання грошових коштів;
- оптимізація надходжень і виплат готівки та формування бази даних для аналізу отриманих і втрачених економічних вигод;
- повнота і своєчасність відображення у системі бухгалтерського обліку руху грошових коштів за видами діяльності.

Головне нововведення останнього часу щодо обліку грошових коштів – це введення у дію з 5 січня 2018 р. Положення «Про ведення касових операцій у національній валюті України» № 148, основними новаціями якого є:

- регламентація обсягів готівкових розрахунків суб'єктів підприємницької діяльності між собою на рівні 10000 грн, а з фізичними особами – 50000 грн протягом одного дня за одним або декількома платіжними документами. Решта сум проводиться шляхом банківських операцій;

- можливість застосування електронних платіжних засобів і видача за ними готівки;

- зобов'язання кожного підприємства розробити і затвердити внутрішній регламентний документ – порядок оприбуткування готівки в касі, максимально врахувавши в ньому особливості своєї діяльності, обсяги готівкових розрахунків, режим роботи, порядок здавання виручки до каси банку. Цей порядок може бути окремим розділом або додатком наказу про облікову політику підприємства;

- врегулювання порядку встановлення ліміту залишку готівки в касі, порядку і термінів видачі готівки під звіт і термінів подання Звіту про використання коштів, порядку документального оформлення надходження коштів, порядку документального оформлення надходження готівки в касу і вибуття готівки з каси;

- підприємство в разі наявності сертифіката відкритого / посиленого ключа застосовує електронний цифровий підпис юридичної особи під час надання послуг в електронній формі або під час здійснення інформаційного обміну з іншими суб'єктами електронної взаємодії;

- за умови забезпечення належного зберігання касових документів підприємство має право вести Касову книгу в електронній формі.

У другому розділі **«Фінансово-економічна характеристика діяльності підприємства»** розглянуто організаційно-правові засади діяльності, викладено положення облікової політики, досліджено динаміку показників фінансового стану підприємства.

Метою діяльності товариства з обмеженою відповідальністю науково-виробниче підприємство «Інтерагросервіс» є задоволення потреб у його продукції (товарах, роботах, послугах) та реалізації, на основі отриманого прибутку, інтересів Учасників, а також економічних та соціальних інтересів трудового колективу, у відповідності та на умовах, визначених діючим

законодавством та Статутом. Основний вид економічної діяльності (за КВЕД) – вирощування зернових культур, бобових культур і насіння олійних культур.

Фінансово-економічна характеристика підприємства засвідчила, що впродовж 2015-2017 рр. спостерігалися як позитивні, так і негативні ознаки і тенденції у фінансовому стані, зокрема:

- підвищилася частка основних засобів у майні, знизилася частка готової продукції, а також грошей та їх еквівалентів у структурі активів;

- власний капітал збільшується за рахунок нерозподіленого прибутку, а поточні зобов'язання і забезпечення зменшуються, але не за рахунок кредиторської заборгованості;

- поточна дебіторська та поточна кредиторська заборгованість мають нестійку динаміку, а в структурі відповідно майна та джерел формування капіталу становлять невисоку частку;

- динаміка більшості відносних показників свідчить про підвищення рівня фінансової стійкості підприємства;

- спостерігається прискорення оборотності оборотних активів і запасів, натомість уповільнилася оборотність власного капіталу, поточної дебіторської та поточної кредиторської заборгованості;

- за показниками фінансових результатів діяльності найбільш успішним був 2016 р.

Для поліпшення характеристик фінансового стану ТОВ НВП «Інтерагросервіс» необхідно забезпечити позитивну динаміку виробничих показників основної операційної діяльності, дотримання розрахунково-платіжної та кредитної дисципліни, випереджальне зростання доходів порівняно зі зростанням витрат.

У третьому розділі «Облік грошових коштів підприємства» досліджено стан документального забезпечення обліку грошових коштів, визначено порядок відображення операцій щодо грошових коштів у регістрах синтетичного та аналітичного обліку, узагальнено досвід автоматизації обліку грошових коштів, систематизовано порядок розкриття інформації щодо грошових коштів у звітності підприємства. Порядок відображення інформації про грошові кошти в системі бухгалтерського обліку показано на рис. 1.

Для відображення у системі бухгалтерського обліку готівки в касі застосовується рахунок 30 «Готівка» в розрізі валюти, в якій здійснено розрахунки: 301 «Готівка в національній валюті»; 302 «Готівка в іноземній валюті». У ТОВ НВП «Інтерагросервіс» використовується лише субрахунок 301, так як розрахунки ведуться тільки в національній валюті.

Надходження грошових коштів у касу відображається за дебетом рахунка 30, а виплата грошових коштів із каси – за кредитом. Для обліку касових операцій на рахунку 30 «Готівка» ведеться Журнал-ордер № 1 с.-г. та Відомість 1.1 с.-г. Записи до них здійснюються на підставі звіту касира, в якому навпроти кожної суми проставляють номер кореспондуючого рахунка. Кожному касовому звіту відводиться окремий рядок. Кількість рядків у Журналі-ордері № 1 с.-г. повинна відповідати кількості касових звітів за даний місяць з 1 по 31 число. Схему обліку касових операцій наведено на рис. 2.

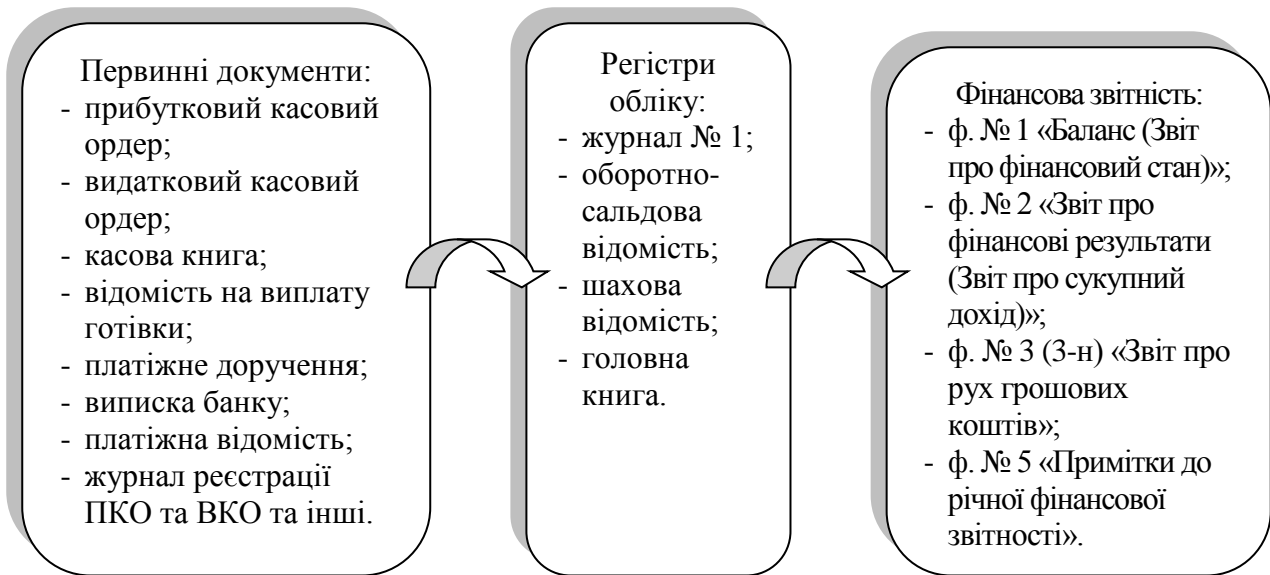

Рис. 1. Відображення інформації про грошові кошти в системі бухгалтерського обліку

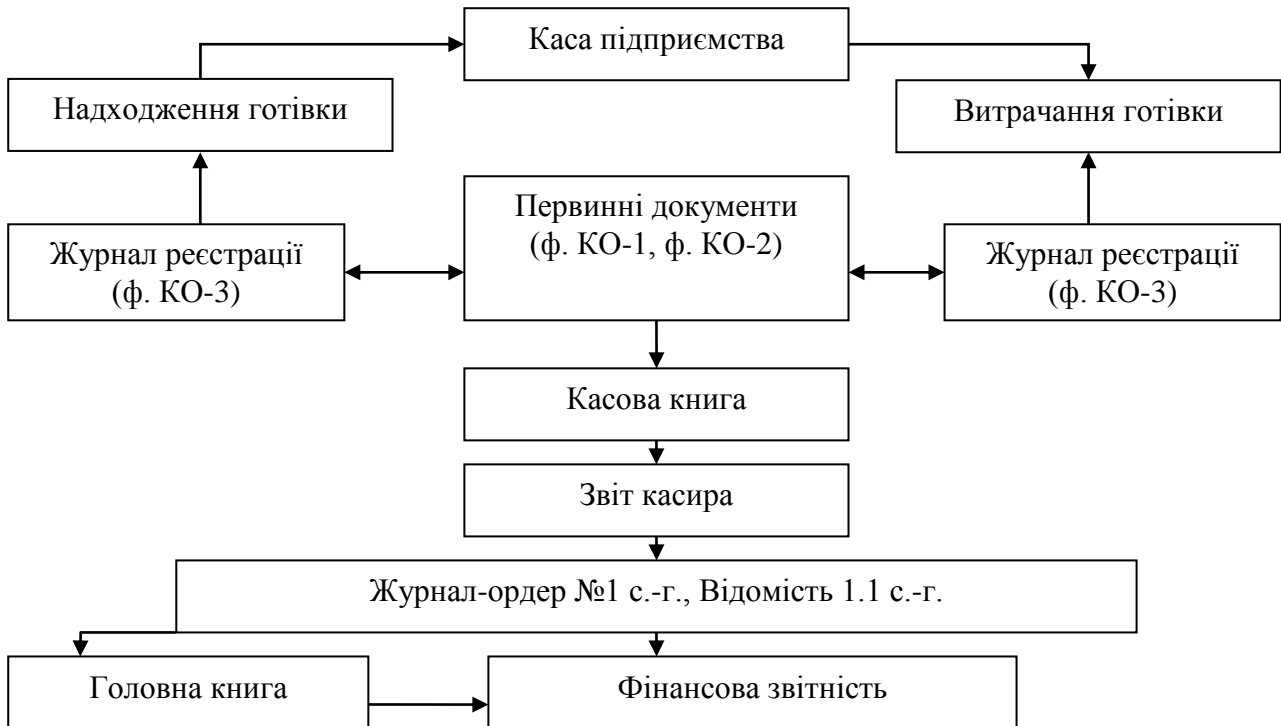

Рис. 2. Схема обліку касових операцій

Кореспонденцію рахунків за господарськими операціями з обліку грошових коштів у національній валюті наведено в табл. 2.

По закінченню місяця підводяться підсумки за дебетом і кредитом рахунка 30 «Готівка» і звіряються з оборотами кореспондуючих із ним рахунків, що відображені в інших журналах-ордерах та відомостях. Залишок грошових коштів на кінець місяця, що вказаний у відомості до Журналу-ордера № 1 с.-г., повинен відповідати залишку останнього в даному місяці касовому звіту касира і даним Головної книги.

Таблиця 2

**Господарські операції, якими відображається рух грошових коштів у
ТОВ НВП «Інтерагросервіс»**

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
Одержано готівку з поточного рахунку	301	311	15420,00
Оприбутковано в касу виручку від реалізації	301	361	2651,00
Внесено в касу підзвітною особою залишок невикористаного авансу	301	372	72,30
Виплачено з каси заробітну плату	661	301	28954,70
Виплачено з каси депоновану заробітну плату	662	301	1562,50
Виплачено з каси допомогу з тимчасової непрацездатності	663	301	456,90
Видано з каси готівку під звіт	372	301	2100,00
Внесено на поточний рахунок готівку з каси	311	301	6510,00
Оприбутковано марки і конверти згідно звіту про використані кошти	331	372	88,90
Інкасовано готівкову виручку	333	301	5210,00
Зараховано на поточний рахунок інкасовану виручку	331	333	5210,00
Використано конверти та поштові марки для ділового листування	92	331	27,30

Для обліку наявності та руху грошових коштів, що знаходяться на рахунках у банках, ТОВ НВП «Інтерагросервіс» використовує активний рахунок 31 «Рахунки в банках», до якого відкриває субрахунок 311 «Поточні рахунки в національній валюті». Кореспонденцію рахунків за господарськими операціями з обліку грошових коштів на рахунках у банку наведено в табл. 3.

Таблиця 3

**Відображення руху грошових коштів на рахунках у банках у
ТОВ НВП «Інтерагросервіс»**

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
Погашено грошовими коштами довгострокову дебіторську заборгованість	311	18	5635,00
Повернуто на поточний рахунок невикористаний акредитив	311	313	12560,00
Повернуто на поточний рахунок кошти з банківського депозиту	311	351	36700,90
Повернуто на поточний рахунок виданий раніше аванс іншому підприємству	311	371	68900,00
Зараховано на поточний рахунок кошти від покупців і замовників	311	361	46120,00
Погашена претензія пред'явлена іншому підприємству	311	374	4202,00
Внесено на поточний рахунок кошти у відшкодування завданих збитків	311	375	134,00
Зараховано на поточний рахунок кошти цільового фінансування	311	48	54600,00
Перераховано кошти постачальникам	631	311	78030,00
Відкрито акредитив	313	311	21420,00
Сплачено аванс іншому підприємству	371	311	2350,35
Перераховано заробітну плату на індивідуальні рахунки працівників	661	311	79632,58
Погашено кредит банку	501	311	46020,00

У фінансовій звітності інформація про гроші та грошові потоки підприємства відображається у таких формах: формі № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», формі № 3 (З-н) «Звіт про рух грошових коштів»; формі № 5 «Примітки до річної фінансової звітності».

У четвертому розділі «Аналіз і шляхи підвищення рівня платоспроможності підприємства» досліджено стан і динаміку ліквідності балансу, проведено оцінювання платоспроможності та кредитоспроможності підприємства за системою відносних показників, визначено ознаки неплатоспроможності та обґрунтовано напрями підвищення рівня платоспроможності підприємства.

Аналіз ліквідності балансу ТОВ НВП «Інтерагросервіс» проведено шляхом порівняння величин платіжних засобів в активі, що згруповані за рівнем ліквідності, з платіжними зобов'язаннями в пасиві, що згруповані за терміновістю сплати (табл. 4).

Таблиця 4

**Динаміка ліквідності балансу ТОВ НВП «Інтерагросервіс»
за 2015-2017 рр. (станом на кінець року), тис. грн**

Група	Вид оборотних активів	Роки			Група	Вид зобов'язань і забезпечень	Роки			Надлишок (+) або нестача (-) платіжних засобів		
		2015	2016	2017			2015	2016	2017	2015 р.	2016 р.	2017 р.
A1	Високоліквідні	2708	2999	2275	П1	Найбільш термінові	671	4901	2796	+2037	-1902	-521
A2	Середньоліквідні	1710	4293	1917	П2	Короткострокові	4888	2027	936	-3178	+2266	+981
A3	Низьколіквідні	11890	13341	11100	П3	Довгострокові	1	-	8	+11889	+13341	+11092
	Разом	16308	20633	15292		Разом	5560	6928	3740	+10748	+13705	+11552

Отже, надлишок високоліквідних оборотних активів для покриття найбільш термінових зобов'язань і забезпечень у 2015 р. становив 2037 тис. грн, а в 2016-2017 рр. вже була нестача в сумі відповідно 1902 і 521 тис. грн. Натомість за середньоліквідними оборотними активами спостерігалася протилежна ситуація, коли в 2015 р. була нестача, а в 2016-2017 рр. – надлишок. Надлишок низьколіквідних оборотних активів для покриття довгострокових зобов'язань має нестійку динаміку. У цілому сума надлишку усіх оборотних активів для покриття зобов'язань і забезпечень зросла з 10748 тис. грн у 2015 р. до 13705 тис. грн у 2016 р. та скоротилася до 11552 тис. грн у 2017 р. Таким чином, баланс не є абсолютно ліквідним, так як у 2015 р. не виконувалася друга умова ліквідності стосовно перевищення середньоліквідних активів над короткостроковими зобов'язаннями, а в 2016-2017 рр. – перша умова щодо перевищення високоліквідних активів над найбільш терміновими зобов'язаннями.

На рис. 3 наведено динаміку коефіцієнтів ліквідності в ТОВ НВП «Інтерагросервіс» за 2015-2017 рр. Отже, за всі роки дослідження фактичні значення коефіцієнта абсолютної ліквідності відповідали нормативному значенню ($\geq 0,2$). Так, у 2015 р. рівень покриття поточних зобов'язань і

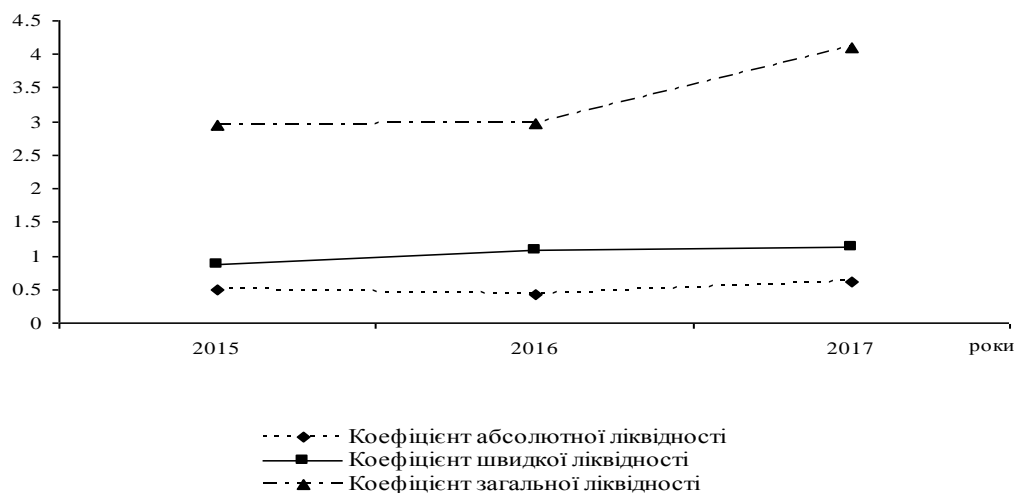

Рис. 3. Динаміка коефіцієнтів ліквідності у ТОВ НВП «Інтерагросервіс» за 2015-2017 рр. (станом на кінець року)

забезпечень високоліквідними оборотними активами становив 48,7 %, у 2016 р. знизився до 43,3 %, а в 2017 р. зріс до 61,0 %, що в три рази більше нормативу. Фактичні значення коефіцієнтів швидкої та загальної ліквідності також підвищилися і відповідають нормативам (відповідно $\geq 0,7$ і $\geq 1,0$), що вказує на позитивну динаміку розрахункової та майнової платоспроможності.

Важливе значення у фінансовому аналізі має використання методик детермінованого факторного аналізу для визначення впливу факторних показників на зміну результативних фінансово-економічних показників. Наприклад, факторний аналіз коефіцієнта абсолютної ліквідності пропонуємо проводити за допомогою кратної моделі:

$$\text{КЛ} = \Gamma \div \text{ПЗ}, \quad (1)$$

де КЛ – коефіцієнт абсолютної ліквідності;

Γ – гроші та їх еквіваленти;

ПЗ – поточні зобов'язання і забезпечення.

З позиції комерційного банку проведено оцінювання фінансового стану потенційного боржника – юридичної особи ТОВ НВП «Інтерагросервіс», визначено його клас залежно від значення інтегрального показника (табл. 5).

Значення інтегрального показника фінансового стану боржника – юридичної особи (+4,288 у 2015 і 2017 рр. та +4,175 у 2016 р.) вказують на другий після найвищого клас кредитоспроможності – 2. Із п'яти фінансових показників для двох встановлені максимальні значення (показників здатності обслуговування боргу і покриття боргу), а для трьох – наступні за максимальними значення (показників частки неопераційних елементів балансу, загальної ліквідності та операційного прибутку до відрахування амортизації).

Станом на кінець 2017 р. значення коефіцієнта загальної ліквідності (4,098) більше 1, коефіцієнта забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами (0,755) більше 0,1, тому структуру балансу визнано задовільною, а підприємство платоспроможним. При цьому рівень коефіцієнта втрати платоспроможності (2,189) більше 1, що свідчить про відсутність передумов до втрати підприємством платоспроможності.

Таблиця 5

Фінансові показники (K_i), відповідні їм показники (X_i) і клас боржника – юридичної особи ТОВ НВП «Інтерагросервіс» за 2015-2017 рр.

Назва фінансового показника	2015 р.		2016 р.		2017 р.	
	Значення K _i , %	Значення X _i	Значення K _i , %	Значення X _i	Значення K _i , %	Значення X _i
Показник здатності обслуговування боргу (K ₁₁)	× (знаменник < 0)	1,205	× (знаменник < 0)	1,205	× (знаменник < 0)	1,205
Показник частки неопераційних елементів балансу (K ₁₅)	2,6	0,332	7,6	0,195	1,4	0,332
Показник покриття боргу (K ₁)	-9,7	1,079	-7,0	1,079	-4,9	1,079
Показник загальної ліквідності (K ₁₀)	293,4	0,370	297,8	0,370	409,8	0,370
Показник операційного прибутку до відрахування амортизації (K ₁₆)	38,9	0,231	34,4	0,231	19,7	0,231
Інтегральний показник фінансового стану боржника – юридичної особи	×	+4,288	×	+4,175	×	+4,288
Клас боржника – юридичної особи	×	2	×	2	×	2

З урахуванням чистого руху коштів у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності проведено розрахунок зміни величини грошових коштів за період 2015-2017 рр. (табл. 6).

Таблиця 6

**Рух грошових коштів у ТОВ НВП «Інтерагросервіс» за 2015-2017 рр.,
тис. грн**

Показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Відхилення (+;-)	
				2016 р. від 2015 р.	2017 р. від 2016 р.
Чистий рух коштів від операційної діяльності	6443	1083	171	-5360	-912
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-2135	-	-	+2135	-
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	-1893	-805	-895	+1088	-90
Чистий рух коштів за звітний період	2415	278	-724	-2137	-1002
Залишок коштів на початок року	293	2708	2999	+2415	+291
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	-	13	-	+13	-13
Залишок коштів на кінець року	2708	2999	2275	+291	-724

Отже, якщо в 2015-2016 рр. якість управління рухом грошових коштів була з оцінкою «добре», то в 2017 р. рух грошових коштів на підприємстві був неефективним, оскільки чисте витрачання коштів у результаті фінансової діяльності значно перевищило чисте надходження коштів у результаті

операційної діяльності, що призвело до від'ємного значення чистого руху коштів за звітний період. Це свідчить про негативну тенденцію зниження ефективності руху грошових коштів, що в оглядовому майбутньому може негативно вплинути на рівень платоспроможності ТОВ НВП «Інтерагросервіс».

ВИСНОВКИ

Проведені дослідження щодо методики обліку грошових коштів та аналізу платоспроможності підприємства у ТОВ НВП «Інтерагросервіс» дають підставу зробити ряд висновків і визначити напрями удосконалення:

1. Грошові кошти в процесі господарської діяльності підприємства виконують функції міри вартості, засобу обміну, накопичення капіталу. Вони є абсолютно ліквідним активом, здатним швидко перетворюватися у будь-які види матеріальних цінностей. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначає грошові кошти (гроші) як готівку, грошові кошти на рахунках у банках та депозити до запитання. Важлива роль грошових коштів у забезпеченні фінансово-господарської діяльності підприємства зумовлює необхідність організації безперервного і своєчасного обліку операцій з їх руху, контролю наявності, збереження і цільового використання.

Грошовий потік – це сукупність розподілених у часі надходжень і видатків грошових коштів та їх еквівалентів, генерованих господарською діяльністю підприємства, рух яких пов'язаний з факторами часу, простору, структури, ризику та ліквідності. Грошові потоки підприємств класифікуються за різними ознаками, серед яких: масштаб обслуговування господарського процесу, напрям руху грошових коштів, вид господарської діяльності, метод обчислення обсягу, рівень достатності обсягу, неперервність формування, період часу, черговість здійснення платежів, вартісна оцінка у часі, можливість регулювання та інші.

2. З метою дотримання єдиної методики відображення господарських операцій і надання достовірної інформації користувачам у ТОВ НВП «Інтерагросервіс» діє наказ № 1-бух. від 02.01.2001 р. «Про облікову політику підприємства». У зв'язку зі змінами нормативно-правової бази ведення бухгалтерського обліку значна частина положень зазначеного наказу потребує вдосконалення та (або) розширення.

3. Оцінювання фінансового стану підприємства проведено за напрямками: майновий стан, розрахунки з дебіторами та кредиторами, фінансова стійкість, ділова активність, фінансові результати діяльності, підсумки якого свідчать про наявність як позитивних, так і негативних ознак і тенденцій за період 2015-2017 рр. Так, спостерігається підвищення частки основних засобів у майні, натомість знизилася частка готової продукції та грошових коштів; збільшення власного капіталу відбувається за рахунок нерозподіленого прибутку, в складі поточних зобов'язань і забезпечень збільшується кредиторська заборгованість; має місце нестійка динаміка поточної дебіторської та кредиторської заборгованості. Значення більшості відносних показників свідчить про достатній рівень і позитивну динаміку фінансової стійкості підприємства. Наслідком нестабільної динаміки доходів і витрат стали суттєві коливання

показників фінансових результатів діяльності, зокрема, у 2016 р. порівняно з 2015 р. чистий прибуток збільшився на 49,5 %, а в 2017 р. порівняно з 2016 р. – зменшився на 48,2 %.

4. Облік грошових коштів забезпечує користувачів інформацією, що необхідна для прийняття ефективних управлінських рішень. Оформлення господарських операцій, які пов'язані з рухом готівкових і безготівкових грошових коштів, у ТОВ НВП «Інтерагросервіс» проводиться за допомогою прибуткового і видаткового касових ордерів, журналу реєстрації прибуткових і видаткових касових документів, касової книги, платіжного доручення, акредитиву, виписок банку та інших первинних документів.

Для узагальнення інформації про наявність і рух грошових коштів товариство використовує синтетичний рахунок 30 «Готівка», до якого відкриває лише субрахунок 301 «Готівка в національній валюті», так як підприємство веде розрахунки тільки в національній валюті, та рахунок 31 «Рахунки в банках», до якого відкриває субрахунок 311 «Поточні рахунки в національній валюті».

Підприємство використовує комп'ютерну програму «1С: Бухгалтерія 7.7», важливою характеристикою якої є те, що за рахунок наявності готових налаштувань бухгалтер може швидко одержати потрібну йому документацію.

5. У процесі аналізу ліквідності балансу було визначено, що фактичні значення загального показника ліквідності мають зростаючу динаміку: 2,124 – у 2015 р., 2,454 – у 2016 р., 3,714 – у 2017 р., що вказує на підвищення рівня ліквідності балансу ТОВ НВП «Інтерагросервіс» у цілому.

Фактичні значення та зміна коефіцієнтів абсолютної, швидкої та загальної ліквідності свідчать про високий рівень і позитивну динаміку грошової, розрахункової та майнової платоспроможності підприємства.

6. За результатами детермінованого факторного аналізу підвищення коефіцієнта абсолютної ліквідності з 0,433 у 2016 р. до 0,610 у 2017 р., тобто на 0,177 (40,9 %), відбулося під впливом таких факторів. Унаслідок зменшення залишку грошей та їх еквівалентів на 24,1 % коефіцієнт абсолютної ліквідності знизився на 0,105. Водночас за рахунок зменшення поточних зобов'язань і забезпечень на 46,3 % коефіцієнт абсолютної ліквідності зріс на 0,282.

Водночас підвищення коефіцієнта загальної ліквідності з 2,978 у 2016 р. до 4,098 у 2017 р., тобто на 1,120 (37,6 %), пояснюється впливом таких факторів. Унаслідок зменшення оборотних активів на 25,9 % коефіцієнт загальної ліквідності знизився на 0,771, за рахунок же зменшення поточних зобов'язань і забезпечень на 46,1 % – підвищився на 1,891.

Отже, єдиним фактором позитивної динаміки коефіцієнтів абсолютної та загальної ліквідності є зменшення поточних зобов'язань і забезпечень.

7. Результати визначення класу боржника за системою фінансових показників засвідчили стійкий фінансовий стан та високий рівень кредитоспроможності ТОВ НВП «Інтерагросервіс».

У 2015 р. показник поточної неплатоспроможності становив -2247 тис. грн, у 2016 р. його значення зменшилося до -3324 тис. грн, а в 2017 р. – збільшилося до -860 тис. грн. Отже, підприємство має ознаки поточної

неплатоспроможності. За всі роки дослідження значення коефіцієнта покриття більше 1, коефіцієнта забезпечення власними засобами більше 0,1 і підприємство одержало чистий прибуток. Це є свідченням відсутності ознак критичної та надкритичної неплатоспроможності.

8. У 2015 р. надходження грошових коштів перевищувало їх витрачання на 2415 тис. грн (8,8 %), 2016 р. – на 278 тис. грн (0,6 %), а в 2017 р. витрачання грошових коштів перевищило їх надходження на 724 тис. грн (1,5 %). За період дослідження надходження грошових коштів збільшилося на 63,4 %, а їх витрачання – на 80,3 %. Така динаміка вказує на зниження ефективності руху грошових коштів у ТОВ НВП «Інтерагросервіс».

9. Для покращення обліку грошових коштів та підтримання належного рівня платоспроможності у ТОВ НВП «Інтерагросервіс» пропонується:

- у наказ «Про облікову політику підприємства» включити пункт про те, що форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів» складається за прямим методом;

- розробити план контролю за дотриманням касової та розрахунково-платіжної дисципліни та робочі документи, які б чітко визначали заходи щодо перевірки наявності грошових коштів і стану заборгованості (як дебіторської, так і кредиторської);

- за інформацією кварталних балансів проводити оперативний моніторинг платоспроможності шляхом розрахунку коефіцієнтів загальної ліквідності, забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами та втрати (відновлення) платоспроможності;

- запровадити стратегію управління грошовими потоками підприємства, що передбачає обмежене зростання і спрямована насамперед на забезпечення ефективного руху грошових коштів у результаті операційної діяльності шляхом досягнення збалансованості обсягів вхідного і вихідного грошових потоків;

- здійснювати оперативне планування надходження і витрачання грошових коштів шляхом щомісячного складання платіжних календарів.

Практичне впровадження запропонованих рекомендацій щодо вдосконалення обліку грошових коштів та підвищення рівня платоспроможності дозволить досягти вищого рівня прибутковості діяльності та стабільності фінансового стану ТОВ НВП «Інтерагросервіс».

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ

1. Євстефєєва А. О. Економічний зміст і класифікація грошових потоків підприємства / Ю. М. Тютюнник, А. О. Євстефєєва / Економіка і підприємництво: організаційно-методологічні аспекти обліку, фінансів, аудиту та аналізу [Текст] : зб. наук. пр. / ПДАА. – Вип. 18. Том 1. – Полтава, 2018. – С. 148-152.

2. Євстефєєва А. О. Завдання і напрями аналізу грошових потоків / А. О. Євстефєєва // Матеріали студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії, 25-26 квітня 2018 р. Том I. – Полтава : РВВ ПДАА, 2018. – С. 288-290.

3. Євстефєєва А. О. Напрями оперативного аналізу платоспроможності підприємства / Ю. М. Тютюнник, А. О. Євстефєєва / «Актуальні проблеми та

перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством»: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Полтава, 20 квітня 2018 року). – Полтава, 2018. – С. 316-319.

АНОТАЦІЯ

Євстефєєва А. О. Методика обліку грошових коштів та аналіз платоспроможності підприємства. – Рукопис.

Дипломна робота на здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю «Облік і оподаткування». – Полтавська державна аграрна академія, Полтава, 2018.

Робота присвячена дослідженню теоретичного та практичного аспектів методики обліку грошових коштів і проведенню аналізу платоспроможності підприємства.

У результаті дослідження уточнено економічний зміст і класифікацію грошових потоків, узагальнено нормативно-інформаційне забезпечення та актуальні питання обліку грошових коштів; визначено шляхи вдосконалення синтетичного та аналітичного обліку грошових коштів; проаналізовано ліквідність балансу, платоспроможність та кредитоспроможність підприємства; проведено факторний аналіз коефіцієнтів ліквідності; обґрунтовано шляхи підвищення рівня платоспроможності підприємства.

Ключові слова: грошові кошти, грошові потоки, облікова політика, ліквідність балансу, платоспроможність, коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт загальної ліквідності, факторний аналіз.

ANNOTATION

Yevstefyeyeva A. O. Methodology of account of monetary resources and analysis of solvency of enterprise. – Manuscript.

Diploma work on the receipt of degree of higher education of master's degree after speciality «Account and taxation». – Poltava State Agrarian Academy, Poltava, 2018.

Work is sanctified to research of theoretical and practical aspects of methodology of account of monetary resources and realization of analysis of solvency of enterprise.

As a result of research economic maintenance and classification of money streams are specified, the normatively-informative providing and pressing questions of account of monetary resources is generalized; the ways of perfection of synthetic and analytical account of monetary resources are certain; liquidity of balance, solvency and solvency of enterprise, is analysed; the factor analysis of liquidity ratios is conducted; the ways of increase of level of solvency of enterprise are reasonable.

Keywords: monetary resources, money streams, registration politics, liquidity of balance, solvency, absolute liquidity ratio, general liquidity ratio, factor analysis.